

Välfärd, klimat och kompetens
Marina Gregorsson
Tfn: 063146619
E-post: emma.borg@regionjh.se

2019-08-22

RUN/228/2019

Uppföljningsrapport Minskade utsläpp av växthusgaser

I den här rapporten redovisas det arbete som sker med syfte att uppfylla målet om minskade växthusgaser som återfinns i fullmäktiges strategiska samhällsmål, regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan och verksamhetsplan för förvaltningsområde regional utveckling.

Mål

Regionala utvecklingsnämnden

I den här rapporten redovisas måluppfyllelse för det strategiska målet i Regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan: EN HÅLLBAR REGION

Med resultatmål: MINSKADE UTSLÄPP AV VÄXTHUSGASER

Utgångsvärdet 2016: **718 514** ton växthusgaser

Målvärde: UTSLÄPPEN SKA MINSKA MED 10 %

Uppgiften om utsläpp av växthusgaser för Jämtlands län har reviderats ¹ och år 2016 uppgick utsläppen av växthusgaser till **689 245** ton.

Utsläppen år 2017 var **643 568** ton vilket innebär en minskning med ca 7 %.

Utsläppsnivåerna går därmed nedåt - vilket är glädjande i sig - men takten är för långsam och målsättningen om att minska utsläppen med 10 % per år uppfylls inte.

Arbetet inom Energikontorets verksamhet har även följande mål, fokusområden och uppdrag att förhålla sig till:

Fullmäktiges strategiska samhällsmål:

FOSSILBRÄNSLEFRI REGION ÅR 2030

Mål i verksamhetsplanen för förvaltningsområde regional utveckling

Strategiskt mål: Klimatomställning

Framgångsfaktor: Bidra till minskade klimatutsläpp

Aktivitet Regional utveckling:

- Verka för effektivare energianvändning i byggande, boende och transportsektorn samt energieffektiva företag
- Implementera regional handlingsplan för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet

¹ (RUS nationell emissionsdatabas:

<http://extra.lansstyrelsen.se/rus/Sv/statistik-och-data/nationell-emissionsdatabas/Pages/default.aspx>)

Välfärd, klimat och kompetens
Marina Gregorsson
Tfn: 063146619
E-post: emma.borg@regionjh.se

2019-08-22

RUN/228/2019

Uppdrag från den kommunala överenskommelsen

Uppdrag: Vi ska arbeta för minskade utsläpp av växthusgaser genom projekt och aktiviteter som syftar till effektivare energianvändning och ökad användning av förnybar energi. Arbetet ska ligga i linje med såväl klimatstrategi som utvecklingsstrategi på regional nivå. Arbetet följs upp vartannat år genom sammanställning av energibalansstudien för Jämtlands län som visar energitillförsel, energianvändning och andel förnybar energi i länet. I rollen som Regional utvecklingsledare (RUL) ska också Region Jämtland Härjedalen samordna och utveckla den kommunala energi- och klimatrådgivningen i Jämtlands län. Respektive projekt och uppdrag inom energikontoret beskrivs nedan.

Uppdrag i Villkorsbeslutet 2019

I Villkorsbeslutet för 2019 har Region Jämtland Härjedalen följande uppdrag: Hur ekonomisk, social och *miljömässig hållbarhet* har integrerats i analyser, strategier, program och insatser i det regionala tillväxtarbetet

I arbetet med att integrera miljö- och klimatperspektivet har processen med att införliva FN:s nya hållbarhetsmål påbörjats.

Välfärd, klimat och kompetens
Marina Gregorsson
Tfn: 063146619
E-post: emma.borg@regionjh.se

2019-08-22

RUN/228/2019

Arbete som genomförs med koppling till minskad klimatpåverkan

Energikontoret driver en rad projekt med syfte att öka energieffektivisering och minska utsläpp av växthusgaser. Energikontorets främsta syfte är att främja energieffektivitet och förnybara energikällor på lokal och regional nivå. Verksamheten riktar sig främst till: Kommuner, Kommunala bolag, Offentliga aktörer, Organisationer, Företag, Föreningar och Hushåll.

Nedan redovisas Energikontorets nuvarande projekt och uppdrag:

Projekt/Uppdrag	Har bidragit till att:
<p>Klimatråd Jämtlands län Region Jämtland Härjedalen leder tillsammans med Länsstyrelsen Klimatråd Jämtlands län som är en samverkansplattform för samarbete, idé- och erfarenhetsutbyte mellan aktörer från bland annat näringsliv, offentlig förvaltning och intresseorganisationer.</p>	<p>Har bidragit till att:</p> <p>Klimatråd Jämtlands län bidrar till att identifiera drivkrafter, hinder, sårbarheter och möjligheter i länets klimatsamordning, energiomställning och klimatanpassning.</p> <p>Utifrån identifierade behov under åren har 4 arbetsgrupper formats med fokus på:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Biobränslen och transporter: produktion, efterfrågan, samordnad transport av biobränslen, tillgång till tankställen o. laddstolpar, m.m. 2. Energieffektivisering: åtgärder för att minska och effektivisera användningen av energi. Fokus på byggande, boende, samhällsfunktioner. 3. Livsstilsförändring: attityder och beteenden och deras roll i arbetet med att nå länets klimatomål. Förebilder och status. 4. Klimatanpassning: risk i relation till klimatförändringar och påverkan på ekosystemtjänster i relation till gröna näringar och i samband med byggande och stadsutveckling m.m. <p>Arbetsgrupperna har förstärkt Energikontorets arbete och vice versa. På Energikontoret finns befintliga och kommande projekt som handlar om Energieffektivisering och Biobränslen och transporter, medan Länsstyrelsen fortsatt utvecklar klimatanpassningsarbetet för länet. Utifrån nya behov och klimatutmaningar kan arbetsgrupper förväntas tillkomma över tid, t.ex. med fokus på bioekonomi.</p> <p>Klimatråd Jämtlands län deltar även i den fortlöpande utvecklingen av energi- och klimatstrategin för Jämtlands län 2020-2030 i form av workshops, diskussioner, och ett gediget remissarbete, där många relevanta aktörer har lämnat remissvar och Klimatrådets styrgrupp har varit mycket engagerad.</p>

Välfärd, klimat och kompetens
Marina Gregorsson
Tfn: 063146619
E-post: emma.borg@regionjh.se

2019-08-22

RUN/228/2019

<p>Bioekonomiskt nätverk</p>	<p>Region Jämtland Härjedalen medverkar i ett nätverk kring bioekonomi. Nätverket där 12 av Sveriges regioner ingår syftar till att genom samarbete öka effektiviteten av det regionala arbetet kring bioekonomi bland annat genom att sprida kunskap om bioekonomi och påverka de politiska processer som pågår. Projektet har också låtit SCB göra en regional analys av bioekonomi. Vår ambition är att den analysen ska kunna utgöra ett viktigt underlag till vår regionala utvecklingsstrategi.</p>
<p>Energi- och klimatstrategi för Jämtlands län 2020-2030</p>	<p>Länets energi- och klimatstrategi har tagits fram gemensamt av Länsstyrelsen Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalen i dialog med kommuner, näringsliv, intresseorganisationer och akademi i länet. Det har skett genom möten och workshops, seminarier och andra dialoger under perioden februari 2018-februari 2019. Själva revideringsprocessen har pågått under perioden mars-augusti 2019. Personal från Länsstyrelsen och Region Jämtland Härjedalen har skrivit fram en reviderad strategi enligt tidsplan.</p>
<p>Hållbara transporter Transportsektorns omställning till att bli fossilbränslefri är Jämtlands läns största utmaning. På senare år har detta arbetsområde blivit en tydlig del inom regionens arbete för minskad miljö- och klimatpåverkan.</p>	<p>Fordonsavtal, cirka 10 laddbara fordon till Region Jämtland Härjedalens verksamhet. Laddinfrastruktur installerad vid Region Jämtland Härjedalens arbetsställen, totalt cirka 60 laddpunkter. Vi erbjuder även möjlighet till laddning för personal som vill ladda privata bilar.</p> <p>Ökat antal laddstolpar och tankställen med förnybara drivmedel i länet Utgångsvärde: Antal snabbbladdare 2018: 24. Antal tankställen med förnybara drivmedel 2018: 40 Målvärde: Antal snabbbladdare 2019: 40. Antal tankställen med förnybara drivmedel 2019: 50. Antalet snabbbladdare har ökat till 25 och blir under hösten 2019 förmodligen 26-27 stycken. Antalet tankställen med förnybara drivmedel är i dagsläget cirka 45 stycken och det ökar kontinuerligt.</p>
<p>Stolpe in Stad Land (SiSL) Det övergripande målet är att skapa förbättrade förutsättningar för laddbara bilar. vilket bidrar till att små och medelstora företag kan dra nytta av elbilsutvecklingen genom effektivare transporter, locka kunder genom att erbjuda laddning eller sälja laddrelaterade tjänster. Projektet möter tre stora behov för att skapa goda förutsättningar för ett fungerande regionövergripande transportsystem som är energieffektivt och samtidigt mindre beroende av fossila bränslen: 1) Utbyggnaden av en fullgod infrastruktur av snabbbladdare längs våra viktigaste transportstråk för att möjliggöra</p>	<p>Utbildningsinsatser för kommunala energi- och klimatrådgivare. Informationsinsatser för företag och allmänhet med provkörning av elbilar. Arbete för att beakta tillgänglighet vid laddplatser. Insatser som bidrar till utbyggnad av infrastruktur av snabbbladdare, såsom att arrangera möten och andra insatser för berörda aktörer. Genom projektet drivs frågan på, och är katalysator i arbetet med utvecklad infrastruktur av snabbbladdare. Projektet har en möjlighet att samla aktörer på ett sätt som annars inte sker.</p>

Välfärd, klimat och kompetens
Marina Gregorsson
Tfn: 063146619
E-post: emma.borg@regionjh.se

2019-08-22

RUN/228/2019

<p>längre resor med elfordon. 2) Underlätta och skapa möjligheter för laddning av elbil vid bostäder, arbetsplatser och besöksmål. 3) Brist på kunskap om elfordon, myter och attityder till möjligheterna att använda elfordon i våra glest bebyggda län och kallt klimat.</p>	
<p>Samordningsnätverk för fastighetsansvariga Syftet med nätverket är att underlätta samarbete mellan kommunernas fastighetsansvariga gällande energifrågor och därigenom effektivisera och minska kommunernas energianvändning. Nätverket ska med befintliga planer hos deltagande kommuner fungera som ett stöd i respektive kommuns process för att uppnå de mål som är satta. Genom att samordna gemensamma behov och genom att lära av varandras erfarenheter kan kommunerna stärka varandra. Vidare ger nätverket också inspiration och kunskapsstöd i frågeställningar som är specifika för kommunala förvaltningar.</p>	<p>Kommunerna har fått välja ut fastigheter med hög energianvändning och med konsulthjälp identifierat energieffektiviseringsåtgärder och besparingspotential. Den totala besparingspotentialen i projekten uppgick till 1825 MWh / år.</p> <p>Alla länets kommuner, samt Region Jämtland Härjedalens fastighetsenhet och Landstingsbostäder har valt att själva finansiera en fortsättning av nätverket och skriva avtal på tre år, 2019-2022 med Regionen om en samordningstjänst på Energikontoret.</p> <p>Projektet avslutades i juni 2019</p>
<p>Energieffektivisering VA Nätverkets huvudinriktning är att öka kunskapen om energieffektivisering inom VA-verksamhet, samt att åtgärder inom energieffektivisering genomförs. Nätverkets aktiviteter kommer att vara inriktade på kunskapshöjande insatser, inventering av egen verksamhet, prioritering och genomförande av åtgärder. Projektmålet är att arbeta strategiskt med energieffektivisering i VA-verksamhet och ha fokus på optimal drift och långsiktighet. Alla åtta kommuner deltar i projektet. Informationscentrum för hållbart byggande, nationell satsning Energikontoren är partner i Informationscentrum för hållbart byggande. Vår roll i arbetet kommer att vara att insamling av information och material samt spridning av kunskap</p>	<p>Projektet avslutades i juni 2019 och har bidragit till att kommuner har analyserat delar av sin VA-verksamhet för att identifiera energieffektiviseringsåtgärder med hjälp av konsulter. Potentialen för energieffektivisering inom VA är stor och flera åtgärder med kort återbetalningstid är genomförda i kommunerna under projektets tid vilket sparar såväl energi som pengar.</p>
<p>Build2LC Projektet syftar till att stimulera till ökad energieffektivitet i byggnader via inspiration, kunskapsutbyte och goda exempel. Det riktar sig till fastighetschefer, fastighetsansvariga och de som arbetar med energi i fastigheter</p>	<p>För att möta de kompetensbehov som finns inom området har projektet bidragit till att RJHs näringsliv, gymnasieskolor -med lärare och elever- inom teknisk sektor bildat en nätverksgrupp vilken verkar för en ökad elevnärvaro och kontakt i arbetslivet. Informationsspridning och aktiviteter för att öka intresset för tekniska utbildningar och jobb. JGY har</p>

Välfärd, klimat och kompetens
Marina Gregorsson
Tfn: 063146619
E-post: emma.borg@regionjh.se

2019-08-22

RUN/228/2019

<p>på fastighetsbolag, kommuner eller annan offentlig organisation i länet.</p>	<p>genom detta nätverkssamarbete inrättat en SYV-tjänst med speciell inriktning praktik, jobb, sommarjobb, projektarbeten etc inom gentemot teknisk sektor. Ett arbete har startats upp där målet är att samla all fastighetsinformation rörande energiåtgärder, energieffektivisering samt stödutbetalningar i ett gemensamt register.</p>
<p>Energieffektiva företag Vi driver flera projekt som riktar sig till energieffektivisering i företag. Olika stöd till företag ges inom projekten; kompetensutveckling, företagsbesök, coachning i energi- och klimatfrågor, hjälp att söka ekonomiska stöd för energiarbete såsom energikartläggningsstöd, stöd för miljöstudier, klimatinvesteringsstöd och stöd sökta ut landsbygdsprogrammet för energiåtgärder. Vi följer också upp energianvändning i företag.</p>	<p>Inom företagsprojekten identifieras ett stort antal åtgärder för energieffektivisering. Energikontoret har även hjälpt företag att söka investeringsmedel för energiåtgärder inom programmen Klimatklivet, Energieffektiviseringsfonden, solcellstöd, energikartläggningsstöd, landsbygdsprogram, stöd för miljöstudier.</p>
<p>Regionala Noder fas 2 Små och medelstora företag som har en energianvändning över 300 000 kilowattimmar (kWh) har fått stöd i syfte att arbeta systematiskt och strukturerat med att effektivisera sin energianvändning. De regionala noderna (Energikontoret) ska ha en fördjupad kontakt med minst 20 % av målgruppen inom respektive län.</p>	<p>Projektet pågår 2018-2020. Det i sin tur är en förlängning av tidigare projekt med samma inriktning och målgrupp som pågick 2015-2017. Inom projektet 2018-2020 har vi hittills haft kontakt med 131 företag varav haft så kallad fördjupad rådgivning med 36 st. Detta kan jämföras med målet på 21 st. Sedan 2015 har 26 företag i länet ansökt och beviljats stöd för att genomföra en energikartläggning. Sedan stödet infördes 2010 har ytterligare ett antal företag sökt, beviljats och genomfört kartläggning. Vi följer energianvändningen årligen tillsammans med 31 av dessa företag. Resultaten visar att 23 företag minskat sin energianvändning. Flertalet av dessa har dessutom ökat sin omsättning under samma period. Utvecklingen går sammantaget åt rätt håll vilket stärker företagets konkurrenskraft och därmed regionens utveckling.</p>
<p>Företagsnätverk för energieffektivisering Syftet är att få små och medelstora företag att energieffektivisera sin verksamhet och därmed även bli mer konkurrenskraftiga på marknaden. Målet med att upprätta nätverk är att underlätta för företagen att arbeta systematiskt och strukturerat med energieffektivisering.</p>	<p>Inom ramen för projektet drivs ett nätverk med en blandning av företag. För företagen ordnas nätverksträffar, utbildningar, enskild rådgivning och stöd av konsult. Företagen tränas i att arbeta systematiskt med energi och får mycket stöd för att komma framåt i energiarbetet och genomföra åtgärder. Projektet har bidragit till en ökad takt hos företagen i att genomföra energiåtgärder.</p>
<p>Coach energi och klimat (CEK), nationell satsning</p>	<p>Sedan projektstart har 27 företag fått en energigenomgång genomförd i företagets</p>

Välfärd, klimat och kompetens
Marina Gregorsson
Tfn: 063146619
E-post: emma.borg@regionjh.se

2019-08-22

RUN/228/2019

<p>CEK är en nationell satsning särskilt riktad till små och medelstora företag med en energianvändning under 300 000 kilowattimmar (kWh). I programmet, som är kostnadsfritt för deltagarna, kombineras enskild coachning med grupp föreläsningar och erfarenhetsutbyten mellan företag. Genom att delta får företag hjälp med att sänka energikostnader, förbättra lönsamheten och minska klimatpåverkan.</p>	<p>fastigheter. Företagen är främst små livsmedelsbutiker på landsbygden, men också stugbyar, vandrarhem och restauranger. Åtgärdsförslag har diskuterats med företagarna och de har fått hjälp att följa upp energistatistik. Exempel på åtgärder som genomförts är byte av belysning och byte av kyl- och fryssystem.</p>
<p>Regional utvecklingsledare Uppdraget innebär ett samordningsansvar för länets kommunala energi- och klimatrådgivare (EKR). Ansvarar för en regional introduktion av nya EKR samt genomförande av minst två nätverksträffar per år för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte. Planering och arbete kring EKR:s aktiviteter ska samordnas utifrån en regional målgruppsprofil samt rådgivarnas egna aktivitetsplaner. Verka för att EKR är engagerade i energikontorets övriga projektverksamhet där samordningsvinster finns. Energikontoret i Region Jämtland Härjedalen har även uppdraget att vara nationell samordnare för landets alla regionala utvecklingsledare i nära dialog med Energimyndigheten.</p>	<p>Inom uppdraget sker en samordning av länets energirådgivare. Arbetet som energirådgivare kan ibland upplevas som ett ensamt arbete, och därför är nätverket och kontakten och kopplingen till Energikontorets övriga projekt viktiga, eftersom många samordningsvinster kan göras och mycket arbete görs tillsammans. Under året har solcellsturné genomförts i länet, samt föredrag om energieffektivisering i fastigheter, deltagit på mässor och andra aktiviteter.</p>
<p>Energi- och klimatrådgivning Region Jämtland Härjedalen utför, på uppdrag av kommunerna Berg, Härjedalen, Krokom, Åre, Ragunda och Strömsund kommunal energi- och klimatrådgivning. Energi- och klimatrådgivningen är en kostnadsfri och opartisk tjänst som erbjuds företag, privatpersoner och organisationer. Energirådgivningen ger råd om hur energianvändningen kan minskas utifrån rådande förutsättningar.</p>	<p>Intresset kring solceller är stort och många av rådgivarnas ärenden handlar om det. Informationsseminarier har genomförts i länets alla kommuner. Information och rådgivning kring elbilar och laddning av elbilar är också ett viktigt område där rådgivarna genomfört aktiviteter med seminarier och provkörningsaktiviteter. Företagsbesök samt besök hos bostadsrättsföreningar har också genomförts där rådgivaren kunnat vägleda i energifrågor samt hjälpt till att göra investeringsansökningar. Målen på t.ex. 200 kontakter med privatpersoner, 40 företagskontakter, 12 seminarier per år ser ut att kunna uppfyllas.</p>
<p>Förnybart i tanken Projektets inriktning är att bidra till omställningen till en fossilbränslefri fordonsflotta.</p>	<p>Projektet beviljades finansiering i juni 2019. Projektledare har rekryterats som börjar i september.</p>

Välfärd, klimat och kompetens
Marina Gregorsson
Tfn: 063146619
E-post: emma.borg@regionjh.se

2019-08-22

RUN/228/2019

<p>Projektet ska bidra till att fler köpare av transport och entreprenadtjänster får ökad kompetens och ställer relevanta krav vad gäller klimat och hållbarhet vid inköp och upphandling. Projektdeltagande företag och organisationer ersätter konventionella fordon med fordon som drivs av förnyelsebara alternativ och minskar därför utsläpp av koldioxid.</p>	
--	--

Välfärd, klimat och kompetens
Marina Gregorsson
Tfn: 063146619
E-post: emma.borg@regionjh.se

2019-08-22

RUN/228/2019

Strategiskt arbete och behov av ytterligare satsningar

Omfattningen av det arbete som sker har ökat, men insatserna är långt ifrån tillräckliga för att det ska vara möjligt att nå målet. I förhållande till de målsättningar som finns i den regionala utvecklingsstrategin och i och energi- och klimatstrategis behöver ytterligare satsningar/arbete göras inom ett antal områden.

- **Transporter**; det är transporter som står för de största utsläppen av växthusgaser och det är därmed också den största utmaningen vi har för att klara klimatmålen. Inom region Jämtland Härjedalen drivs nu flera transportrelaterade projekt med syfte att minska klimatpåverkan från transporter genom ökad utbyggnad av laddinfrastruktur, ökad användning av förnybara drivmedel, ändrade resvanor för tjänste- och pendlingsresor. Ytterligare områden inom transporter att arbeta med är exempelvis samordnad varudistribution.
- **Bioekonomi**; regionen deltar i bioekonomiskt nätverk och det kan tänkas att behov som identifierats i regionala analyser inom nätverket kan behöva resurser för att finansiera olika satsningar.
- **Cirkulär ekonomi**; effektiv resursanvändning är ett prioriterat område i klimatstrategin. Effektiv resursanvändning handlar om att nyttja befintliga resurser på ett smartare sätt, och kan göras inom många olika områden. Potentialen för lönsamma åtgärder för energieffektivisering och resursoptimering inom fastighets- och byggsektorn är stor. Energikontorets projekt har vanligtvis energieffektivisering och förnybar energi som huvudfokus, men för att bidra till mål om effektiv resursanvändning kan ett utvecklingsområde vara att bredda framtida projekt till att även omfatta effektiv resursanvändning.
- **Solenergi**; intresset för solenergi är stort och energikontoren har under ett flertal år arbetat med informationsinsatser och hjälpt företag och privatpersoner att ansöka om investeringsstöd för solceller. Just nu har vi inget externt finansierat projekt som fokuserar på solceller, men intresset från både privatpersoner och företag är stort. Framtida intresseområden kan komma att handla om hemmalagring av energi från solceller, samt hur elbilar och lagring av energi i hemmen i kombination kan komma att bli spännande och intressanta kombinationer att studera. Information om solceller och att följa utvecklingen kommer därför fortsatt vara ett prioriterat område.